

Huvudman

Malå kommun
utbildningskontoret@mala.se

Ärendet

Tillsyn av årskurs 4-6 vid grundskolan Nilaskolan i Malå kommun.

Beslut

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Malå kommun att senast **fredag den 6 september 2024** ha vidtagit nedan angivna åtgärder avseende brister rörande särskilt stöd, utredning av ordningsstörande beteende samt betygssättning. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas till Skolinspektionen.

Om Malå kommun inte följer detta föreläggande kan mer ingripande sanktioner komma att aktualiseras.

Beslutet om föreläggande gäller omedelbart enligt 26 kap. 10 § tredje stycket skollagen. Beslutet om föreläggande får enligt 28 kap. 2 och 18 §§ skollagen inte överklagas.

Malå kommun ska vidta följande åtgärder

Särskilt stöd

1. Se till att det av skolans åtgärdsprogram framgår när beslutade åtgärder ska följas upp och utvärderas och vem som är ansvarig för uppföljningen respektive utvärderingen samt se till att åtgärdsprogrammen följs upp och utvärderas vid angivna datum. Rektorn ska dokumentera vilka åtgärdsprogram som har följts upp och utvärderats under perioden **13 maj till och med den 2 september 2024**. Denna dokumentation samt de beslut om åtgärdsprogram som fattats under samma period ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder (3 kap. 9 § skollagen).

2. Se till att beslut om undervisning i särskild undervisningsgrupp fattas av skolans ordinarie rektor. Samtliga sådana beslut som fattats under perioden **13 maj till och med den 2 september 2024** ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder (3 kap. 9 och 11 §§ skollagen).

Utredning av ordningsstörande beteende

1. Se till att utreda orsakerna till varför elev 2, 8, 14, 15, 17 och 18 (se elevförteckning, aktbilaga 7) vid upprepade tillfällen stör ordningen. Samråd ska ske med elevernas vårdnadshavare. Om förutsättningarna för en utredning om särskilt stöd är uppfyllda ska även en sådan utredning inledas. Dokumentation avseende utredningarna ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder (5 kap. 9 § skollagen).

Betygsättning

1. Se till att betyg beslutas av den eller de lärare som bedriver undervisningen. Om läraren eller lärarna inte innehar legitimation, ska beslutet fattas tillsammans med en lärare som är legitimerad, om inte något undantag från bestämmelsen är tillämpligt. Rektorn ska upphöra med att fatta beslut om betyg i andra fall än när skollag och andra författningar medger det. Huvudmannen ska inkomma med signerad betygs katalog för årskurs 6 avseende vårterminen 2024 (3 kap. 16 § skollagen).

Anmärkning

Skolinspektionen tilldelar med stöd av 26 kap. 11 § skollagen (2010:800) Malå kommun en anmärkning avseende brister rörande åtgärder mot kränkande behandling och extra studietid. Malå kommun ska senast **fredag den 6 september 2024** vidta de åtgärder som huvudmannen bedömer är nödvändiga för att avhjälpa påtalade brister. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas för Skolinspektionen.

Beslutet om anmärkning får enligt 28 kap. 2 och 18 §§ skollagen inte överklagas.

Områden utan konstaterade brister

Skolinspektionen avslutar ärendet i de delar det avser extra anpassningar, förebyggande arbete för att skapa trygghet och studiero, ordningsregler och disciplinära åtgärder, verksamhetens plan mot kränkande behandling samt tillgång till elevhälsa.

Redovisning av åtgärder

Redovisningen av de vidtagna åtgärderna skickas via e-post till skolinspektionen.umea@skolinspektionen.se, eller per post till Skolinspektionen, Box 3177, 903 04 Umeå. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för ärendet (dnr 2024:929) i de handlingar som sänds in.

Om ärendet

Skolinspektionen har utifrån uppgifter om eventuella missförhållanden våren 2024 inlett en tillsyn av årskurs 4-6 vid Nilaskolan i Malå kommun.

I tillsynen har Skolinspektionen kontrollerat om verksamheten vid Nilaskolan följer gällande bestämmelser om extra anpassningar och särskilt stöd, trygghet och studiero, ordningsregler och disciplinära åtgärder, förebyggande och åtgärdande arbete mot kränkande behandling, extra studietid, betygssättning samt tillgång till elevhälsa.

Tillsynen har genomförts genom intervjuer med elever, lärare, personal i elevhälsan samt med rektorn och den biträdande rektorn mellan den 20 februari 2024 och den 29 februari 2024. Som en del av tillsynen har även dokumentation granskats, bland annat en förteckning över personal i elevhälsan, signerade betygskataloger för årskurs 6 avseende höstterminen 2023, åtgärdsprogram för fem elever, verksamhetens ordningsregler samt verksamhetens plan mot kränkande behandling för de två senaste verksamhetsåren. Huvudmannen har getts tillfälle att yttra sig över allt material av betydelse för beslutet.

Motivering av beslutet

Skolinspektionen redogör först för de omständigheter som framkommit i tillsynsutredningen och som ligger till grund för myndighetens bedömning, därefter anges de bestämmelser som tillämpas och slutligen redovisar Skolinspektionen sin bedömning i det här fallet. I de fall Skolinspektionen refererar till enskilda elever benämns de med siffror i den elevförteckning (aktbilaga 7) som myndigheten har sammanställt. Elevförteckningen har kommunicerats med huvudmannen.

Huvudmannen ansvarar för att utbildningen genomförs i enlighet med bestämmelserna i skollagen, föreskrifter som har meddelats med stöd av skollagen och de bestämmelser för utbildningen som kan finnas i andra författningar (2 kap. 8 § skollagen). Vidare ska huvudmannen se till att nödvändiga åtgärder vidtas om det framkommer att det finns brister i verksamheten (4 kap. 7 § skollagen).

Föreläggande

Särskilt stöd

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

En intervjuad lärare uppger att skolans pedagoger tar kontakt med elevhälsan om de uppmärksammar att extra anpassningar inte är tillräckliga för en elev. Flera lärare uppger att när en elevs behov av särskilt stöd ska utredas så dokumenterar lärarna anledningen till att de misstänker att eleven är i behov av särskilt stöd. En lärare uppger att detta sker i form av en mall som utmynnar i ett möte med elevhälsan, medan flera andra beskriver att det görs i systemet DF. Lärarna uppger att det är elevhälsan som genomför utredningen om behovet av särskilt stöd, medan det är rektorn som fattar beslut om ett åtgärdsprogram ska upprättas. Exempel på särskilt stöd som Nilaskolan använder sig av är en egen resurs, anpassad studiegång och särskild undervisningsgrupp.

Av intervju med representanterna i elevhälsan framkommer att anmälningar av elevers behov av särskilt stöd sker när eleverna inte når målen för undervisningen eller uppvisar andra svårigheter i sin skolsituation. Anmälningarna sker enligt elevhälsorepresentanterna i DF. Vidare uppger elevhälsan att utredningarna genomförs av skolans specialpedagogiska kompetens i form av antingen speciallärare eller specialpedagoger, vilka ingår i elevhälsan. Därefter går utredningen vidare till rektorerna som beslutar om ett åtgärdsprogram ska upprättas eller inte. Elevhälsorepresentanterna uppger att skolan fattar formella beslut om att inte upprätta åtgärdsprogram. Elevhälsan uppger att beslut om att inte upprätta åtgärdsprogram alltid tas upp med berörd elev och vårdnadshavare. Elevhälsorepresentanterna berättar även att rutinen för utredning av behovet av särskilt stöd för en elev inkluderar ett möte mellan pedagoger och elevhälsa som kallas för "öppen handledning". Elevhälsorepresentanterna berättar att skolans lärare ofta hoppar över detta steg vilket leder till att det blir otydligt för elevhälsan vad som redan har prövats för eleven i fråga. Elevhälsorepresentanterna uppger dock att skolans pedagoger har god koll på sina elever, och de har inga exempel på elever i mellanstadiet som har behov av särskilt stöd men som inte är anmälda för utredning av särskilt stöd, eller har redan pågående åtgärdsprogram.

Även rektorerna uppger under intervjun att rutinen för anmälan och utredning av särskilt stöd inte är helt implementerad och att dialog med specialpedagog är ett steg som pedagogerna ofta hoppar över. Rektorerna uppger dock att skolans lärare vet när de ska genomföra en anmälan om utredningsbehov av särskilt stöd.

Som en del av utredningen har Skolinspektionen begärt att få ta del av fem upprättade åtgärdsprogram. Tre av de fem åtgärdsprogrammen innehåller beslut om särskilt stöd i form av särskild undervisningsgrupp. I två av dessa fall är det den biträdande rektorn som har fattat beslut om insatsen.

När det kommer till utvärderingar av åtgärdsprogram uppger en lärare att det ska göras var sjätte vecka men att det inte riktigt har fungerat fullt ut. En annan lärare uppger att det i flera år har funnits problem på skolan när det kommer till arbetet

med att skriva åtgärdsprogram, följa upp dem och göra nya. Ytterligare en lärare uppger att utvärderingarna inte har fungerat optimalt och att det finns elever vars åtgärdsprogram inte har utvärderats.

En elevhälsorepresentant säger att skolan är "lite sena på bollen" när det kommer till utvärderingar av åtgärdsprogram och att de inte har fått till mötena i enlighet med de utvärderingsdatum som anges i åtgärdsprogrammen. Rektorer säger att personalen måste lägga in utvärderingsdatum i DF och att de får en påminnelse när det är dags att utvärdera ett åtgärdsprogram.

Av inskickade handlingar framkommer att ett av de fem inskickade åtgärdsprogrammen saknar datum för utvärdering. I tre fall har det angivna datumet för utvärdering passerats utan att någon uppföljning och utvärdering har gjorts.

Rättslig reglering

Av 3 kap. 7 § skollagen framgår bland annat att om det kan befaras att en elev inte kommer att uppfylla de betygskriterier eller kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas, trots att stöd har getts i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen, ska rektorn se till att elevens behov av särskilt stöd skyndsamt utreds. Detsamma gäller om det finns särskilda skäl att anta att sådana anpassningar inte skulle vara tillräckliga. Behovet av särskilt stöd ska även utredas om eleven uppvisar andra svårigheter i sin skolsituation. Samråd ska ske med elevhälsan om det inte är uppenbart obehövt. Om en utredning visar att eleven är i behov av särskilt stöd ska eleven ges sådant stöd. Stödet ska ges med utgångspunkt i elevens utbildning i dess helhet, om det inte är uppenbart obehövt.

Av 3 kap. 9 § skollagen framgår att ett åtgärdsprogram ska utarbetas för en elev som ska ges särskilt stöd. Av programmet ska behovet av särskilt stöd och hur det ska tillgodoseas framgå. Av programmet ska det också framgå när åtgärderna ska följas upp och utvärderas och vem som är ansvarig för uppföljningen respektive utvärderingen. Eleven och elevens vårdnadshavare ska ges möjlighet att delta när ett åtgärdsprogram utarbetas.

Åtgärdsprogrammet beslutas av rektorn. Rektorn får inte överlåta sin beslutanderätt till någon annan om beslutet innebär att särskilt stöd ska ges i en annan elevgrupp eller enskilt, i form av distansundervisning eller i form av anpassad studiegång.

Av 3 kap. 11 § framgår att om det finns särskilda skäl får ett beslut enligt 9 § innebära att särskilt stöd ska ges enskilt eller i annan undervisningsgrupp (särskild undervisningsgrupp) än den som eleven normalt tillhör.

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att det finns brister i Nilaskolans arbete när det kommer till uppföljning och utvärdering av åtgärdsprogram. Såväl lärare som elevhälsa uppger att utvärderingar av åtgärdsprogram inte sker i enlighet med datumen i åtgärdsprogrammen, vilket också framgår av inskickade handlingar. I tre av de fem åtgärdsprogrammen som Skolinspektionen har tagit del av har de angivna datumen för utvärdering passerats utan att skolan har följt upp och utvärderat åtgärderna samt fattat nytt beslut om åtgärdsprogram för eleven. Vidare så framkommer av inkomna handlingar att åtgärdsprogrammet för åtminstone en elev saknar datum för utvärdering. Samtliga inkomna åtgärdsprogram saknar även uppgifter om vem som är ansvarig för uppföljning respektive utvärdering.

Skolinspektionens utredning visar vidare att beslut om åtgärdsprogram med särskilt stöd i form av undervisning i särskild undervisningsgrupp har fattats av den biträdande rektorn. Även detta utgör enligt Skolinspektionens bedömning en brist då dessa beslut ska fattas av den ordinarie rektorn utan möjlighet till delegering.

Av Skolinspektionens utredning framgår att elever som har behov av att utredas för särskilt stöd anmäls, att elevhälsan genomför utredningar om särskilt stöd samt att rektorn fattar beslut om åtgärdsprogram ska upprättas eller inte. Vidare framkommer att Nilaskolan fattar formella beslut om att inte upprätta åtgärdsprogram. Rektorerna uppger dock att rutinen för anmälan och utredning av elevers behov av särskilt stöd inte är helt och hållet implementerad. Därtill uppger både elevhälsa och rektorer att den öppna handledningen ofta hoppas över. Sammantaget framgår dock inte att Malå kommun har brutit mot bestämmelserna när det kommer till att anmäla och utreda elever i eventuellt behov av särskilt stöd. Att rektorerna och elevhälsan uppger att vissa steg i rutinen kring utredning av särskilt stöd utelämnas föranleder inte någon annan bedömning.

Utredning av ordningsstörande beteende

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Av elevintervjuer framkommer att det finns elever på Nilaskolan som återkommande stör ordningen. Enligt de intervjuade eleverna handlar det om elev 1-3, 5-10, 15, 19 och 20. Även lärare, elevhälsa och skolans rektorer uppger under intervjuerna att det finns elever som återkommande stör ordningen. Lärare, elevhälsa och rektorer uppger att det handlar om elev 1-3, 6-9, 11, 14-18 och 26.

På frågan om orsakerna till det ordningsstörande beteendet hos eleverna har utretts uppger lärare bland annat att skolkuratoren har genomfört observationer och arbetat klassvis med eleverna i årskurs 6. Lärarna nämner även att samtal har skett med en del elever samt att möten har genomförts med elever och vårdnadshavare. Lärarna uppger att en elevs ordningsstörande beteende kan vara en anledning till att initiera en utredning om elevens behov av särskilt stöd och en lärare nämner att pedagogiska utredningar har genomförts för en del av eleverna.

Elevhälsan uppger under intervjun att de har haft trygghetssamtal med elev 7, 9, 11 och 26. Även rektorerna nämner att de har genomfört trygghetssamtal, och förklarar att det är ett möte som eleven har med trygghetsteamet där deltagarna kommer fram till vilka pedagoger som ska jobba med den problematik som identifierats hos eleven samt att de syftar till att ge eleverna strategier och mål för att komma tillrätta med dessa.

Rektorerna uppger vidare att orsaker till ordningsstörande beteende utreds "hela tiden" i och med att eleverna som har dessa beteenden hamnar i skolans datasystem i och med kränkingsincidenter. På frågan om det görs någon samlad utredning kring upprepat ordningsstörande beteende svarar rektorerna att det nog görs det men att den inte skrivs ned.

Som en del av utredningen har Skolinspektionen begärt att få ta del av eventuella pedagogiska utredningar för eleverna 1-3, 6-9, 11, 14-18 och 26, vilka är de elever som enligt såväl andra elever som personal vid upprepade tillfällen stör ordningen. Av inskickade handlingar framkommer att en pedagogisk utredning har gjorts för eleverna 1, 3, 6, 7, 9 och 16. Huvudmannen uppger även att kring elev 8 och 11 så är en extern aktör involverad och att pedagogiska utredningar för eleverna med stor sannolikhet kommer att genomföras. Vidare uppger huvudmannen att kring elev 17 och 26 så kommer kontinuerliga samtal med vårdnadshavare och en extern aktör att inledas med start den 26 mars 2024.

Rättslig reglering

Av 5 kap. 9 § skollagen framgår att om en elev i bland annat grundskolan vid upprepade tillfällen stör ordningen eller uppträtt olämpligt eller om eleven gjort sig skyldig till en allvarligare förseelse, ska rektorn se till att saken utreds. Samråd ska ske med elevens vårdnadshavare.

Om förutsättningarna för en utredning om särskilt stöd enligt 3 kap. 7 § skollagen är uppfyllda ska även en sådan utredning inledas.

Av 5 kap. 10 § skollagen framgår att med utgångspunkt i vad som har framkommit i en utredning enligt 9 § första stycket ska rektorn se till att åtgärder genomförs för att få eleven att ändra sitt beteende.

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att det finns brister i skolenhetens arbete med att utreda orsakerna till elevers ordningsstörande beteende. Av Skolinspektionens utredning framgår att det finns flera elever som uppvisar ett återkommande ordningsstörande beteende där orsakerna till beteendet inte har utretts.

Skolinspektionen har uppmärksammat att det finns 14 elever som i flera intervjuer omnämns som elever som återkommande stör ordningen. Trygghetssamtal har genomförts med två av dessa elever, och pedagogiska utredningar har genomförts

för fyra av eleverna. För två av eleverna har både pedagogiska utredningar och trygghetssamtal genomförts.

Av rektorernas förklaring av trygghetssamtal framkommer att samtalen handlar om att jobba med identifierade problem och att ge eleverna mål och strategier för att komma tillrätta med dessa problem. Skolinspektionen kan konstatera att det saknas bestämmelser kring hur en utredning om ordningsstörande beteende ska genomföras, men utredningen ska syfta till att ta reda på orsakerna till elevens ordningsstörande beteende, samt identifiera vilka insatser som behövs för att eleven ska ändra sitt beteende. Skolinspektionen bedömer att skolans arbete med att identifiera problem samt att ge eleverna mål och strategier för att komma tillrätta med problemen kan betraktas som utredningar om elevens ordningsstörande beteende.

Av de inskickade utredningarna om en elevs behov av särskilt stöd framkommer att samtliga pedagogiska utredningar bland annat innehåller beskrivningar av hur eleverna fungerar socialt. I flera fall beskrivs även att elever har svårigheter med konflikter samt möjliga orsaker till dessa svårigheter. För de elever kring vilka det har genomförts pedagogiska utredningar bedömer Skolinspektionen därför att orsakerna till elevernas ordningsstörande beteende har utretts.

För elev 2, 8, 14, 15, 17 och 18 har dock varken trygghetssamtal eller pedagogiska utredningar genomförts. Skolinspektionen kan inte heller se att skolan på andra sätt har utrett orsakerna till elevernas ordningsstörande beteende, trots att eleverna har identifierats vara elever som upprepat stör ordningen. Skolinspektionen bedömer att skolan inte har utrett dessa elevs ordningsstörande beteende, vilket utgör en brist.

Att anmäla och utreda enstaka händelser av kränkande behandling är enligt Skolinspektionens bedömning inte att likställa med en utredning om ordningsstörande beteende, där fokus ligger på att utreda orsakerna till varför en elev återkommande stör ordningen och utifrån utredningen sätta in relevanta åtgärder för att få eleven att ändra sitt beteende. Det som huvudmannen anför om att externa aktörer är involverade kring vissa elever, är enligt Skolinspektionens bedömning inte heller det att betrakta som utredningar av elevs ordningsstörande beteende.

Betygssättning

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Av inskickade handlingar framkommer att skolans rektor ensam har beslutat om betyg för modersmålsundervisning i tyska och somaliska. Av intervjuer med lärare framkommer att skolans rektor inte är undervisande lärare i ämnena. Av komplettering i ärendet framkommer att modersmålläraren i somaliska är en obehörig lärare som arbetar på skolan. Rektorn uppger att det är därför som

rektorn har skrivit under betyget i ämnet. Av kompletteringen framkommer vidare att undervisningen i tyska som modersmål bedrivs via fjärrundervisning av behörig lärare på annan ort. Nilaskolan har fått underlag från läraren som bedrivit undervisningen, men rektorn har skrivit under betygskatalogen.

Rättslig reglering

Av 3 kap.14 § skollagen framgår att rektorn ska se till att betyg sätts i enlighet med skollagen och andra författningar.

Av 3 kap. 16 § skollagen framgår att betyg ska beslutas av den eller de lärare som bedriver undervisningen vid den tidpunkt när betyg ska sättas. Om läraren eller lärarna inte är legitimerade, ska beslutet fattas tillsammans med en lärare som är legitimerad. Kan dessa inte enas ska betyget beslutas av den legitimerade läraren under förutsättning att han eller hon är behörig att undervisa i det ämne som betyget avser. I annat fall ska betyget beslutas av rektorn.

Skolinspektionens bedömning

Betygsättning innebär myndighetsutövning och det är rektorn som har det övergripande ansvaret för betygsättningen och att den reglering som finns gällande betygsättning följs. Skolinspektionen kan konstatera att reglerna för betygsättning inte följts höstterminen 2023 eftersom rektorn fattat beslut om betyg utan att ha undervisat i ämnena. Eftersom inget av undantagsfallen för när rektorn får besluta om betyg varit aktuella vid Nilaskolan höstterminen 2023 strider förfarandet mot författningarnas krav och Malå kommun har brutit i sin myndighetsutövning.

Val av ingripande

Skolinspektionen får förelägga en huvudman som står under dess tillsyn att fullgöra sina skyldigheter, om verksamheten inte uppfyller de krav som följer av de föreskrifter som gäller för verksamheten (26 kap. 10 § skollagen).

Malå kommuns verksamhet vid Nilaskolan uppfyller inte författningarnas krav vad gäller särskilt stöd, utredning av ordningsstörande beteende samt betygsättning. Det finns därför skäl att förelägga Malå kommun att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa bristerna.

Anmärkning

Åtgärder mot kränkande behandling

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Vid våldsamma eller hotfulla situationer uppger de intervjuade eleverna att personalen tar bort eleven som är våldsam. De intervjuade eleverna uppger vidare

att lärarna pratar med de elever som har varit involverade i ett fall av kränkande behandling.

De intervjuade lärarna uppger att om de får vetskap om att en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling så startar de ett ärende i systemet DF och att ärendet sedan anmäls till rektorn. Rektorn utser en utredare för ärendet, som oftast är samma person som den som har anmält händelsen. I en intervjugrupp svarar lärarna att de vet hur de ska gå tillväga om de får kännedom om att en elev upplever sig ha blivit kränkt. Lärarna i gruppen berättar att om personalen inte riktigt når fram och löser situationen så ska rektorn underrättas. En lärare uppger att det var svårt att veta hur hen skulle agera gällande anmälningar om kränkande behandling när läraren var ny på skolan.

Representanterna för elevhälsan uppger att rutinen för att anmäla incidenter av kränkande behandling inte är ordentligt implementerad i verksamheten. En elevhälsorepresentant uppger att i vissa fall så kan lärare hantera den uppkomna situationen och därefter bara göra en anteckning i systemet DF, medan de i andra fall startar ett ärende i DF och gör en anmälan till rektorn. Representanten uppger att hen, tillsammans med en annan elevhälsorepresentant, har blivit förskräckt över vad elever har berättat för dem som inte har lett till att läraren har upprättat en anmälan om kränkande behandling. Representanten uppger vidare att alla fall av kränkande behandling inte leder till en kränkingsanmälan.

Rättslig reglering

Av 6 kap. 10 § skollagen framgår att en lärare, förskollärare eller annan personal som får kännedom om att ett barn eller en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten är skyldig att anmäla detta till rektorn. En rektor som får kännedom om att ett barn eller en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten är skyldig att anmäla detta till huvudmannen. Huvudmannen är skyldig att skyndsamt utreda omständigheterna kring de uppgivna kränkningarna och i förekommande fall vidta de åtgärder som skäligen kan krävas för att förhindra kränkande behandling i framtiden.

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att händelser av kränkande behandling uppmärksammas och att de händelser som anmäls till rektorn även utreds, men att anmälningsskyldigheten i vissa fall förbises av skolans personal. Av intervjun med elevhälsan framkommer att rutinen för att anmäla kränkningar är dåligt implementerad. Elevhälsans representanter uppger att vissa lärare inte anmäler fall av kränkande behandling, utan enbart gör en notering om det som inträffat i det digitala systemet. Detta innebär att samtliga fall av kränkande behandling inte anmäls till rektorn av skolans personal, vilket utgör en brist.

Extra studietid

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Av intervjuer med elever och lärare framkommer att Nilaskolan erbjuder en timmes extra studietid vid två tillfällen per vecka. Av intervjuer med elever framkommer att undervisningen i samiska som modersmål krockar med tiderna för extra studietid. Detta bekräftas i en intervju med lärare.

Rättslig reglering

Av 10 kap. 5 a § skollagen framgår att elever i årskurs 4-9 ska erbjudas att frivilligt delta i undervisning i form av extra studietid under eller i direkt anslutning till skoldagen vid den skolenhet eleven tillhör.

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen konstaterar att de elever som deltar i undervisningen i samiska som modersmål inte har möjlighet att delta både i modersmålsundervisningen och på den extra studietiden. Skolinspektionen bedömer att detta utgör en brist.

Val av ingripande

Skolinspektionen får i stället för att meddela ett föreläggande tilldela en huvudman som står under dess tillsyn en anmärkning vid mindre allvarliga överträdelser av vad som gäller för verksamheten (26 kap. 11 § skollagen). Huvudmannen är då skyldig att inom viss tid åtgärda de brister som föranlett anmärkningen. Malå kommuns verksamhet vid Nilaskolan uppfyller inte författningarnas krav vad gäller åtgärder mot kränkande behandling och extra studietid.

Beträffande det åtgärdande arbetet mot kränkande behandling visar utredningen att lärare ingriper vid våldsamma händelser, att flera fall av upplevd kränkande behandling har anmälts till rektorn samt att dessa händelser utreds.

Vad gäller extra studietid visar utredningen att skolan har avsatt två timmar per vecka för extra studietid och att de flesta elever som vill delta på den extra studietiden har möjlighet att göra det. Det är endast de elever som studerar samiska som modersmål som inte har möjlighet att delta på den extra studietiden.

Mot bakgrund av vad som framkommer ovan bedömer Skolinspektionen bristerna som mindre allvarliga och finner därför skäl att tilldela Malå kommun en anmärkning inom dessa områden.

Områden utan konstaterade brister

Extra anpassningar

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Av intervjuer med elever framkommer att det finns skärmväggar i klassrummen samt att eleverna kan få olika svåra böcker i matematik. Lärarna uppger i intervjuer att anpassningar i klassrummet görs både på grupp- och individnivå om personal befarar att en elev inte kommer att nå målen för undervisningen. Av lärarintervjuerna framkommer även att skolan använder sig av extra anpassningar i form av bland annat digitala inläsningsmaterial, skärmar och hörselkåpor. Vidare framkommer att extra anpassningar dokumenteras i skolans IT-system samt att det är undervisande lärare som ansvarar för att elever ges extra anpassningar.

Rättslig reglering

Av 3 kap. 5 § skollagen framgår att om det framkommer att det kan befaras att en elev inte kommer att uppfylla de betygskriterier eller kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas ska eleven skyndsamt ges stöd i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen.

Skolinspektionens bedömning

Av ovan redovisade omständigheter framkommer inte annat än att verksamheten uppfyller författningarnas krav inom detta område. Ärendet ska därför avslutas i denna del.

Förebyggande arbete för att skapa trygghet och studiero

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Förebyggande arbete för att skapa trygghet

Av genomförda intervjuer framkommer att flera elever och lärare tror att tryggheten på skolan är ett problem för eleverna. Eleverna uppger att det finns otrygga platser på skolan, såsom omklädningsrummen, fotbollsplanen och bandyplanen. En av de intervjuade eleverna uppger att hen inte känner sig trygg på skolan och att hen blir mobbad. En grupp med intervjuade elever berättar att det förekommer våld på skolan och att det är vanligt att elever slåss. En grupp med lärare uppger att det förekommer hårt språkbruk och att det på skolan finns oberäknliga elever där det inte går att veta när det "kan smälla".

Av genomförda intervjuer framkommer att även elevhälsan anser att tryggheten är bristande för eleverna. En av elevhälsorepresentanterna uppger att tryggheten har utvecklats i negativ riktning under representantens tid på skolan. Rektorerne uppger under intervjun att tryggheten "har varit katastrofal" men att den nu överlag är god.

Av genomförda intervjuer framkommer vidare att eleverna har fått svara på enkäter som bland annat handlar om trygghet. Av intervjuer genomförda med

lärare och med rektorerna framkommer att skolan har ett trygghetsteam som inkluderar pedagoger från samtliga årskurser, socialpedagog samt framöver även en skolsocionom. För elever som påverkar tryggheten negativt kan trygghetsteamet genomföra trygghetssamtal där det bland annat bestäms vilken personal som ska jobba med de problem som har identifierats. Sedan jullovet 2023 finns det även rastvärdar på mellanstadiet.

Förebyggande arbete för att skapa studiero

Vissa av de intervjuade eleverna upplever att studieron på Nilaskolan är dålig, medan andra upplever att den har blivit bättre. Flera elever berättar att studieron skiljer sig åt beroende på ämne och lärare samt att lärarna säger till elever att vara tysta när studieron i klassrummet är dålig. Av intervjuer med elever framkommer även att eleverna på skolan har fått besvara enkäter som handlar om bland annat studiero samt att de har diskuterat ämnet i klassrummen. Eleverna berättar vidare att skolans ordningsregler handlar om bland annat studiero.

Av genomförda intervjuer med lärare framkommer att en lärare anser att studieron är bra så länge ordinarie lärare är på plats. En lärare berättar att det under höstterminen 2023 var väldigt stökigt i årskurs 5, vilket ledde till att en lärare flyttades över till den årskursen från årskurs 4, och att studieron numera har blivit bättre i årskurs 5. Däremot menar en annan lärare att situationen i årskurs 4 nu har försämrats på grund av att personal tagits från den årskursen. Under intervjun med elevhälsan uppger en av elevhälsorepresentanterna att få av eleverna i årskurs 4 anser att de har studiero dagligen.

Flera lärare samt elevhälsorepresentanter uppger att lärarna har vidtagit åtgärder för att förbättra studieron, framför allt i årskurs 5, som handlar om att vara strikta och tydliga med vad som gäller. Till exempel har skolan infört regler som säger att eleverna får gå in i klassrummet först när de är tysta, att eleverna ska ställa sig på led och att lärarna hälsar på varje elev. Enligt en intervjuad lärare har detta arbetssätt gett positiva resultat beträffande studieron. En intervjuad lärare nämner även att studiero lyfts med eleverna på deras utvecklingssamtal.

Rättslig reglering

Av 5 kap. 3 § andra stycket skollagen framgår att alla elever ska tillförsäkras en skolmiljö där utbildningen präglas av trygghet och undervisningen av studiero. Huvudmannen ska säkerställa att det på skolenheten bedrivs ett förebyggande arbete som syftar till att skapa trygghet och studiero.

Skolinspektionens bedömning

Av uppgifter från såväl elever, lärare som elevhälsa framkommer att elevernas trygghet på Nilaskolan är ett problem. Det framkommer dock att skolan har ett

trygghetsteam, att skolan genomför trygghetsenkäter samt att det på skolan numera även finns rastvärdar.

I genomförda intervjuer framkommer uppgifter om att flera elever och skolpersonal upplever att studieron på Nilaskolan är bristfällig. Det framgår dock att studiero följs upp genom enkäter och att skolans ordningsregler förespråkar studiero. Vidare har flera åtgärder vidtagits för att förbättra studieron. Exempelvis har personal omfördelats till och tydliga regler har införts i årskurs 5, där studieron tidigare har varit bristfällig.

Sammantaget visar Skolinspektionens utredning inte att Malå kommun har brutit mot bestämmelserna när det gäller det förebyggande arbetet för att skapa trygghet och studiero. Ärendet ska därför avslutas i denna del.

Ordningsregler samt disciplinära åtgärder

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Ordningsregler

Av intervjuer med elever framkommer att skolan har ordningsregler som sitter uppsatta inuti skolbyggnaden. De intervjuade eleverna uppger att de har fått vara med och tycka till om ordningsreglerna och ger som exempel att de har varit med och ändrat en regel så att det nu är tillåtet för eleverna att ha mössa på sig inomhus. Flera elever berättar att ordningsreglerna inte alltid följs och nämner särskilt att regeln om att använda vårdat språk inte följs.

Av intervjuer med lärare framkommer att ordningsreglerna går igenom med eleverna i början av varje hösttermin och att de även skickas hem till vårdnadshavarna. Även lärarna uppger att vissa regler, såsom att använda vårdat språk, inte slås och inte kasta snö, är regler som ofta inte följs. Lärarna berättar att de säger till eleverna när de bryter mot ordningsreglerna.

Disciplinära åtgärder

Av intervjuer med lärarna framkommer att skolan använder sig av en konsekvenstrappa när elever bryter mot skolans ordningsregler. En lärare berättar att det första steget på trappan är samtal mellan elev och pedagog, andra steget är samtal hem med elevens vårdnadshavare och det tredje steget är ett samtal med rektorn. En lärare ger exempel på att skolan använder kvarsittning vid sen ankomst eller om elever inte jobbar alls under en lektion. En lärare uppger att skolan använder sig av skriftlig varning och utvisning ur undervisningslokalen samt att även avstängning har använts vid skolan. En representant inom elevhälsan uppger att eleverna är medvetna om skolans konsekvenstrappa och att pedagogerna är bra på att implementera den.

Rättslig reglering

Av 5 kap. 5 § skollagen framgår att ordningsregler ska finnas för varje skolenhet. Ordningsreglerna och hur de följs ska regelbundet följas upp. Ordningsreglerna ska utarbetas, följas upp och vid behov omarbetas under medverkan av eleverna.

Av 5 kap. 6 § skollagen framgår bland annat att personalen får vidta de omedelbara och tillfälliga åtgärder som är befogade för att tillförsäkra eleverna trygghet och studiero, förutsatt att åtgärden står i rimlig proportion till sitt syfte och övriga omständigheter. Enligt de förutsättningar som anges i 5 kap. 7-23 §§ får det beslutas om utvisning ur undervisningslokalen, kvarsittning, tillfällig omplacering, tillfällig placering utanför den egna skolenheten, avstängning och omhändertagande av föremål. Även sådana åtgärder får vidtas endast om de står i rimlig proportion till sitt syfte och övriga omständigheter.

Skolinspektionens bedömning

Av ovan redovisade omständigheter framkommer inte annat än att verksamheten uppfyller författningarnas krav inom detta område. Ärendet ska därför avslutas i denna del.

Verksamhetens plan mot kränkande behandling

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Av inskickade handlingar framkommer att Nilaskolan har upprättat en plan mot kränkande behandling för föregående samt för innevarande verksamhetsår. De inskickade planerna innehåller en översikt över de åtgärder som huvudmannen bedömer behövs och som avses att påbörjas under det kommande året. Planen mot kränkande behandling för verksamhetsår 2022/2023 visar till exempel att huvudmannen har beslutat att upprätta ett trygghetsteam. Planerna mot kränkande behandling innehåller även en redogörelse för vilka av föregående års planerade insatser som har genomförts. I planen mot kränkande behandling för år 2023/2024 framgår till exempel att ett trygghetsteam upprättades under föregående verksamhetsår.

Samtliga elever som svarat på frågan om de känner till huruvida skolan har en plan mot kränkande behandling har svarat nej. Av intervjuer med lärare framgår att det även finns lärare vid skolan som saknar kunskap om planen mot kränkande behandling. Under en intervju frågar en lärare hur planen mot kränkande behandling ser ut, och en annan frågar sig vad planen är för något. En lärare uppger vidare att eleverna inte har varit involverade i arbetet med att upprätta planen mot kränkande behandling.

En lärare berättar under intervjun att skolan har arbetat med case från organisationen Friends som handlar om vart de vill komma och vad de vill göra när det kommer till kränkande behandling. Vidare uppger såväl elever som rektorer att skolans elever får svara på enkäter som handlar om bland annat trygghet.

Elevhälsorepresentanterna uppger att frågor som utgår från trygghetsenkäterna tas upp med elevrådet, samt att resultatet av det arbetet inkorporeras i planen mot kränkande behandling.

Rättslig reglering

Av 6 kap. 6 § skollagen framgår att huvudmannen ska se till att det inom ramen för varje särskild verksamhet bedrivs ett målinriktat arbete för att motverka kränkande behandling av barn och elever.

Av 6 kap. 8 § framgår att huvudmannen ska se till att det varje år upprättas en plan med en översikt över de åtgärder som behövs för att förebygga och förhindra kränkande behandling av barn och elever. Planen ska innehålla en redogörelse för vilka av dessa åtgärder som avses att påbörjas eller genomföras under det kommande året. En redogörelse för hur de planerade åtgärderna har genomförts ska tas in i efterföljande års plan.

Av 2 § förordning (2006:1083) om barns och elevers deltagande i arbetet med en plan mot kränkande behandling framgår att en plan mot kränkande behandling ska upprättas, följas upp och ses över under medverkan av barnen eller eleverna vid den verksamhet som planen gäller för. Utformningen och omfattningen av barnens eller elevernas deltagande ska anpassas efter deras ålder och mognad.

Skolinspektionens bedömning

Av utredningen framkommer att samtliga intervjuade elever samt flera lärare inte har kännedom om verksamhetens plan mot kränkande behandling. Det framkommer dock att eleverna på skolan får svara på en trygghetsenkät och att skolan jobbar med case som handlar om kränkande behandling. Elevhälsorepresentanterna uppger vidare att frågor som utgår från trygghetsenkäterna tas upp med elevrådet och att resultatet av det arbetet inkluderas i planen mot kränkande behandling.

Av de inskickade planerna mot kränkande behandling framkommer att skolans plan mot kränkande behandling innehåller en översikt över de åtgärder som bedöms behövas, en redogörelse för vilka av åtgärderna som avses att påbörjas under det kommande året samt en redogörelse för hur föregående års planerade insatser har genomförts. Sammantaget visar ovan redovisade omständigheter inte att Malå kommun har brutit mot bestämmelserna avseende planen mot kränkande behandling, varför ärendet avslutas i denna del.

Tillgång till elevhälsa

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Av inskickad handling framkommer att Nilaskolan har tillgång till skolsköterska, läkare, psykolog, kurator och specialpedagogisk kompetens. Av komplettering i

ärendet framkommer att tjänsten som psykolog har varit vakant, men att Nilaskolan åter har en psykolog på plats från och med vecka 16 2024. Huvudmannen har även skickat in ett avtal som styrker skolans tillgång till psykolog.

Av en lärarintervju framkommer att en lärare hade önskat att någon ur elevhälsan hjälpte till med "en till en" undervisning med vissa elever. Av intervjun med elevhälsans representanter framkommer att elevhälsorepresentanterna upplever att kraven på elevhälsan från lärarnas håll ibland är för högt ställda, och flera elevhälsorepresentanter upplever att de inte räcker till utifrån de krav som ställs.

Av intervju med rektorerna framkommer att samverkan mellan elevhälsa och övrig personal är ett utvecklingsområde och att skolan behöver jobba på att tydliggöra roller och förväntningar mellan de olika personalgrupperna.

Rättslig reglering

Av 2 kap. 25 § skollagen framgår att det för eleverna i bland annat grundskolan ska finnas elevhälsa. Elevhälsan ska omfatta medicinska, psykologiska, psykosociala och specialpedagogiska insatser. Av bestämmelsens andra stycke följer att för medicinska, psykologiska, psykosociala och specialpedagogiska insatser ska det finnas tillgång till skolläkare, skolsköterska, psykolog, kurator och specialpedagog eller speciallärare.

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionens utredning visar att lärare, elevhälsa och rektorer upplever att det finns problem gällande samverkan och förväntningar mellan pedagoger och elevhälsa. Trots detta visar Skolinspektionens utredning att Nilaskolan har tillgång till elevhälsa i den omfattning som lagen kräver. Av ovan redovisade omständigheter framkommer således inte att Malå kommun brutit mot bestämmelserna när det gäller tillgången till elevhälsa. Ärendet ska därför avslutas i denna del.

Beslutet har fattats av juristen Elina Axelsson.

Utredaren Oskar Holst har varit föredragande. I ärendets slutliga handläggning har även juristen Johannes Behndig medverkat.